

Kansalaisvaikuttaminen opettajankoulutuksessa -hankkeen loppuseminaarin 15.3.2007 muistio

Helsingissä Valkoisessa salissa pidettyyn loppuseminaariin otti osaa noin 60 hankkeen sidosryhmien toimijaa sekä hankkeen toiminnasta kiinnostunutta henkilöä. Seminaarin avasi hankkeen pääkoordinaattori professori Jukka Rantala. Rantala totesi hankkeen olleen monilta osin onnistunut ja kiitti tästä kaikkia hankkeen toimintaan aktiivisesti osallistuneita henkilöitä.

Ensimmäisenä päivän puhujana kuultiin opetusneuvos Armi Mikkolaa Opetusministeriöstä. Rantalan tavoin myös Mikkola kiitteli hankkeen eri toimijoita onnistuneesta hankkeesta. Mikkola kuitenkin ilmaisi puheenvuorossaan olevansa mielteliäs sen suhteen, ettei kansalaisvaikuttamisen teema lopulta näkynyt yliopistoissa juuri muualla kuin normaalikouluissa ja opettajankoulutuslaitoksilla.

Armi Mikkolan jälkeen Petteri Hansen esitteli kansalaisvaikuttaminen opettajankoulutuksessa -hankkeen loppuraportin päätuloksia. Hansenin mukaan hankkeella voidaan tunnistaa olleen herättelevä ja legitimoiva vaikutus, joskin hankkeen monet tavoitteet jäivät saavuttamatta. Hansen kuitenkin korosti hankkeen tuloksellisuuden arvioinnin yhteydessä toiminnan jatkuvuuden merkitystä sekä hankkeen vaikuttavuuden ajallista ulottuvuutta. Muutos vie aikaa ja hankkeen varsinaiset tulokset ovat nähtävissä vasta vuosien, mahdollisesti vuosikymmenien päästä.

Lounaan jälkeen iltapäivän ohjelma jatkui paneeleilla, joissa eri toimijaryhmiltä oli pyydetty puheenvuoro koskien kansalaisvaikuttamisen nykytilaa ja tulevaisuutta opettajankoulutuksessa. Ensimmäisenä kuultiin opiskelijoiden puheenvuoro. Kajaanilaisen Eeva Karjulan, jyvaskyläläisen Jarmo Lyhdyn ja turkulaisen Eric Carverin mielestä kansalaisvaikuttamisen suurimpana haasteena opettajankoulutuslaitoksilla on opiskelijoiden täysivaltaisuuden tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Toisaalta Carver korosti, että opettajankoulutuksen lisäksi opettajien opetustyyliä ohjaa lopulta myös voimakkaasti neutraalisuuteen tähtäävä koulukulttuuri.

Toisessa paneelissa Matti Rautiainen Jyväskylästä sekä Eija Syrjäläinen Hämeenlinnasta toivat puolestaan esille opettajankoulutuslaitosten henkilökunnan näkemyksiä. Syrjäläinen esitti kansalaisvaikuttamisen haasteeksi koulutuspoliittisen aineksen vähyden ja suorituskeskeisen opiskelukulttuurin. Rautiaisen mukaan demokratian ydin on keskustelussa, joten yhteisille keskusteluhetkille tulisikin pystyä opettajankoulutuslaitoksilla varaamaan riittävästi aikaa.

Iltapäivän kolmannessa paneelissa kuultiin normaalikoulujen edustajien näkemys kansalaisvaikuttamisen nykytilasta ja tulevaisuuden haasteista. Pauli Arola Viikin normaalikoulusta sekä Kimmo Kotro Joensuun normaalikoulusta esittelivät puheenvuoroissaan sitä, miten kansalaisvaikuttamisen haasteeseen on heidän omassa koulussa pyritty vastaamaan. Arola näki hankkeen yhtenä ongelmana jo hankkeen epärealistisissa tavoitteissa. Arolan mukaan yhteiskunta ei todellisuudessa välttämättä kestäisi kaikkien kansalaisten aktivoitumista. Edelleen aktiivisuuden ja sen edistämisen tulisi Arolan mukaan pohjata vapaaehtoisuuteen. Kotron näki puolestaan valtavana haasteena sen, kuinka lisääntynyt tieto johtaisi todellisuudessa myös toiminnan muuttumiseen.

Iltapäivän viimeisen puheenvuoron käytti yleisen valtio-opin tutkija Kari Paakkunainen, joka tarkasteli hankkeen lähtökohtia ja toteutumista ulkopuolisen näkökulmasta. Paakkunainen kritisoi ensin hankkeen yllä leijunutta modernia politiikka- ja kansalaiskuvaa, joka on hyvin kaukana nykyisen kaltaisen riskiyhteiskunnan kansalaisuutta rakentavista valtakursseista ja elämänpolitiikoista. Paakkunainen ihmetteli myös yhteiskunnallisen kasvatuksen kyvyttömyyttä ylittää vallalla olevaa sektori- ja reviirinvariantia-ajattelua.

Muistion laati Petteri Hansen